

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC**

MAI XUÂN THIÊN

**ĐÁNH GIÁ HIỆN TRẠNG VÀ ĐỊNH HƯỚNG
SỬ DỤNG ĐẤT NÔNG NGHIỆP TRÊN ĐỊA BÀN
HUYỆN PHÚ LƯƠNG, TỈNH THÁI NGUYÊN
ĐẾN NĂM 2030**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ
QUẢN LÝ TÀI NGUYÊN VÀ MÔI TRƯỜNG**

Thái Nguyên, 2019

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC**

MAI XUÂN THIÊN

**ĐÁNH GIÁ HIỆN TRẠNG VÀ ĐỊNH HƯỚNG
SỬ DỤNG ĐẤT NÔNG NGHIỆP TRÊN ĐỊA BÀN
HUYỆN PHÚ LƯƠNG, TỈNH THÁI NGUYÊN
ĐẾN NĂM 2030**

**Chuyên ngành : Quản lý tài nguyên và môi trường
Mã số ngành: 8850101**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ
QUẢN LÝ TÀI NGUYÊN VÀ MÔI TRƯỜNG**

Người hướng dẫn khoa học: TS. Đỗ Thị Vân Hương

Thái Nguyên, 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng, số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và chưa được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

Mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện nghiên cứu đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đều được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày tháng... năm 2019

Tác giả

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian thực hiện đề tài này, tôi đã nhận được sự quan tâm giúp đỡ của Ban giám hiệu Trường Đại học Khoa học Thái Nguyên, ban chủ nhiệm khoa Tài nguyên và Môi trường, các thầy giáo, cô giáo trong khoa, Lãnh đạo cùng các anh chị đồng nghiệp trong phòng Đào tạo và bạn bè.

Trước tiên tôi xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc và chân thành nhất tới cô giáo **TS. Đỗ Thị Vân Hương** người hướng dẫn khoa học đã tận tình giúp đỡ tôi trong quá trình hoàn thành luận văn này.

Đồng thời tôi xin bày tỏ lòng biết ơn tới toàn thể ban chủ nhiệm Khoa Tài nguyên và Môi trường, các thầy giáo, cô giáo trong khoa và Lãnh đạo cùng các anh chị đồng nghiệp trong phòng Đào tạo Trường Đại học Khoa học - ĐHTN đã giúp đỡ tôi hoàn thiện bản luận văn này.

Nhân dịp này tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành nhất tới tất cả bạn bè, đồng nghiệp, cơ quan, gia đình và người thân đã quan tâm động viên tôi trong suốt quá trình học tập và thực hiện đề tài.

Tôi xin trân trọng cảm ơn!

Tác giả luận văn

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

BVTV	: Bảo vệ thực vật
CPTG	: Chi phí trung gian
CNH - HĐH	: Công nghiệp hóa - hiện đại hóa
FAO	: Tổ chức lương nông của Liên hợp quốc (<i>Food and Agriculture Organization</i>)
GTNC	: Giá trị ngày công
GTSX	: Giá trị sản xuất
HQĐV	: Hiệu quả đồng vốn
H	: High (cao)
LUT	: Loại hình sử dụng đất (Land use type)
L	: Low (thấp)
M	: Medium (trung bình)
Nxb	: Nhà xuất bản
TNHH	: Thu nhập hỗn hợp
UBND	: Ủy ban nhân dân
VL	: Very Low (rất thấp)
VH	: Very High (rất cao)

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1. Diện tích, dân số và mật độ dân số huyện Phú Lương năm 2018.....	31
Bảng 3.3: thống kê, kiểm kê diện tích đất nông nghiệp phân theo đơn vị hành chính.....	41
Bảng 3.4: Tổng hợp các loại hình sử dụng đất chính của huyện Phú Lương năm 2018	43
Bảng 3.5. Một số đặc điểm các LUT trồng cây hàng năm	44
Bảng 3.6. Hiệu quả kinh tế của các loại cây trồng chính	49
Bảng 3.7. Hiệu quả kinh tế của các LUT hàng năm tính trên 1ha	50
Bảng 3.8. Hiệu quả kinh tế các loại hình sử dụng đất	51
Bảng 3.9. Phân cấp hiệu quả kinh tế các LUT sản xuất nông nghiệp	53
Bảng 3.10. Hiệu quả kinh tế của LUT cây ăn quả.....	55
Bảng 3.11. Phân cấp các chỉ tiêu đánh giá hiệu quả xã hội huyện Phú Lương.....	56
Bảng 3.12. Đánh giá hiệu quả xã hội của các loại hình sử dụng đất huyện Phú Lương.....	57
Bảng 3.13. Hiệu quả môi trường của các LUT	60

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 3.1. Cơ cấu dân số huyện Phú Lương năm 2018.....	32
Hình 3.2. Cơ cấu sử dụng đất đai huyện Phú Lương năm 2018	39
Hình 3.3. Cơ cấu sử dụng đất đai huyện Phú Lương năm 2010, 2015 và 2018.....	42

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN.....	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT	iii
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	iv
DANH MỤC CÁC HÌNH	v
MỤC LỤC	vi
MỞ ĐẦU.....	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	3
3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn.....	3
Chương 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. Cơ sở khoa học của đề tài	4
1.1.1. Cơ sở lý luận của đề tài.....	4
1.1.2. Cơ sở thực tiễn của đề tài.....	16
1.2. Vai trò của đất đai trong sản xuất nông nghiệp.....	5
1.3. Sử dụng đất và những quan điểm về sử dụng đất bền vững	7
1.3.1. Khái niệm sử dụng đất	7
1.3.2. Quan điểm sử dụng đất nông nghiệp bền vững	8
1.4. Tình hình sử dụng đất nông nghiệp trên thế giới và ở Việt Nam	16
1.4.1. Tình hình sử dụng đất nông nghiệp trên thế giới.....	16
1.4.2. Tình hình sử dụng đất nông nghiệp của Việt Nam	17
1.4.3. Tình hình sử dụng đất nông nghiệp của tỉnh Thái Nguyên.....	18
1.5. Các nghiên cứu liên quan đến nâng cao hiệu quả sử dụng đất	19
1.5.1. Các nghiên cứu trên thế giới	19
1.5.2. Những nghiên cứu trong nước	21
1.6. Các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả sử dụng đất sản xuất nông nghiệp	13
1.6.1. Nhóm yếu tố về điều kiện tự nhiên	13
1.6.2. Nhóm các yếu tố kinh tế, kỹ thuật canh tác	14
1.6.3. Nhóm các yếu tố kinh tế tổ chức	14
1.6.4. Nhóm các yếu tố xã hội	15

Chương 2: ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	23
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	23
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu	23
2.1.2. Phạm vi nghiên cứu	23
2.2. Nội dung nghiên cứu.....	23
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	24
2.3.1. Phương pháp điều tra thu thập số liệu thứ cấp.....	24
2.3.2. Phương pháp điều tra thu thập số liệu sơ cấp	24
2.3.3. Phương pháp đánh giá hiệu quả các LUT nông nghiệp.....	25
2.3.4. Phương pháp bản đồ	26
2.3.5. Phương pháp thống kê và xử lý số liệu.....	26
2.3.6. Phương pháp chuyên gia.....	26
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	27
3.1. Điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội và đất đai huyện Phú Lương.....	27
3.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	27
3.1.2. Thực trạng phát triển kinh tế - xã hội	28
3.1.3. Đánh giá chung về điều kiện tự nhiên và kinh tế - xã hội tác động đến việc sử dụng đất đai	33
3.2. Hiện trạng quản lý và sử dụng đất đai trên địa bàn huyện Phú Lương.....	34
3.2.1. Hiện trạng quản lý đất nông nghiệp trên địa bàn huyện Phú Lương	34
3.2.2. Hiện trạng sử dụng đất huyện Phú Lương năm 2018	37
3.2.3. Hiện trạng các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn huyện Phú Lương.....	43
3.2.4. Mô tả các loại hình sử dụng đất nông nghiệp trên địa bàn huyện Phú Lương ..	44
3.3. Đánh giá hiệu quả loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn huyện Phú Lương	48
3.3.1. Hiệu quả kinh tế.....	48
3.3.2. Hiệu quả xã hội	56
3.3.3. Hiệu quả môi trường.....	59
3.4. Lựa chọn, định hướng sử dụng đất và một số giải pháp sử dụng đất nông nghiệp đến năm 2030 trên địa bàn huyện Phú Lương	63
3.4.1. Tiêu chuẩn lựa chọn loại hình sử dụng đất bền vững.....	63

3.4.2. Quan điểm khai thác sử dụng đất.....	64
3.4.3. Lựa chọn các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp	64
3.4.4. Định hướng sử dụng đất sản xuất nông nghiệp có hiệu quả cao	66
3.4.5. Đề xuất một số giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp cho huyện Phú Lương.....	67
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	70
1. Kết luận	70
2. Kiến nghị	70
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	72